

คุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Quality of Life of Professional Musicians in the Northeastern Thailand

อัศวินทร์ เชื่อมกลาง*¹ จินดา แก่นสมบัติ²

สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์³ สุวิชาน อุ่นอุดม⁴

Akarawat Chaumklang¹ Chinda Kaensombat²

Surasak Hamteerapitak³ Suwitchan Un-udom⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 256 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง การศึกษาจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสวัสดิการมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D.=.83) 2) ด้านจิตวิทยามีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D.=.76) ความต้องการของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=.79) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=.85) รองลงมาคือ ด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=.81) และมีความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=.76) ผลจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แบ่งเป็นด้านร่างกายสมบูรณ์ดี แต่บางคนมีโรค

* Corresponding author, email: Akr.a@hotmail.com

¹⁻² อาจารย์สาขาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ อาจารย์สาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹⁻² Lecturer, Music Department, Faculty of Hu-Soc, Rajabhat Maha Sarakham University

³ Lecturer, Music Education Department, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

⁴ Lecturer, English Program, Faculty of Hu-Soc, Rajabhat Maha Sarakham University

ประจำตัว และส่วนใหญ่พักผ่อนไม่เพียงพอ ด้านจิตใจมีการถูกกดดันจากนายจ้าง แต่ส่วนใหญ่มุ่งสมาธิไปที่การทำงาน ด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีการเอื้อเฟื้อจากนายจ้างและเพื่อนร่วมงาน มีกิจกรรมร่วมกันเสมอ ด้านสิ่งแวดล้อมหลายที่ค่อนข้างดี และทุกสถานที่ที่มีมาตรการป้องกันโรคระบาดอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต / นักดนตรีอาชีพ / ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The purpose of the current study was to study life quality of professional musician in the northeastern Thailand. The target group consists of 256 professional musicians in the northeastern Thailand selected by a purposive sampling method The instrument as a questionnaire. The data were analyzed using frequency, percentage, mean score, standard deviation and content analysis.

The results of the study indicate that the life quality of music personnel in northeastern Thailand can be divided into objective and mental aspects. The objective aspect was found at a high level ($\bar{X} = 3.53$, S.D =0.83), and the mental aspect was also at an average level ($\bar{X} = 3.42$, S.D =.76). In terms of the need for life quality development, it was found the overall need in life quality improvement was at a high level ($\bar{X} = 4.27$, S.D =.79). In detail, the aspect of work life balance was at a high level ($\bar{X} = 4.37$, S.D =.85); the aspect of related topics was at a high level ($\bar{X} = 4.29$, S.D=.81); the aspect of progress in career was at a high level ($\bar{X} = 4.16$, S.D=.76). The results of the content analysis could be summarized that in terms of the physical well-being, it was found that the musicians reported that they were healthy but tired in work. Some has underlying diseases. Some reported to exercise regularly. Some reported to exercise rarely, and few reported to have no exercise at all. Most of participants do not have enough rest time. In terms of metal well-being, the participants were reported to get metal oppressed by employers. Most of them do not care and focus

on work. In terms of social relationship, the participants reported to have camaraderie among colleagues and do activities together. In terms of environment, the participants report that the workplace environment is preferable. However, cigarette smoking cause smell that affects their health and the prevention of the pandemic.

Keywords: Quality of life / Musician / Northeast Thailand

บทนำ

อาชีพนักดนตรี เป็นอาชีพที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน จากหลักฐานทางวัฒนธรรมที่มีการค้นพบว่า อาชีพนักดนตรีในประเทศไทยนั้นมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อาชีพนักดนตรีในปัจจุบันเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากการเปิดหลักสูตรทางด้านดนตรีในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศ นักดนตรีที่ประกอบอาชีพอยู่ทั่วไปนั้นจะมีอยู่ 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นนักดนตรีที่ประจำในหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น กองการสังคีต กรมศิลปากร กองดุริยางค์ทหารต่าง ๆ นักดนตรีประเภทนี้จะมีบทบาทคล้ายกับพนักงานบริษัท ซึ่งต้องทำงานตามที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละคน นักดนตรีเหล่านี้จึงมีหน้าที่ปฏิบัติราชการ เป็นพนักงานประโคมดนตรี แม้ไม่มีงานให้ทำก็ยังมีเงินเดือน ส่วนนักดนตรีอีกประเภท คือ นักดนตรีอาชีพ ที่เล่นอยู่ตามสถานบริการ ห้างอาหาร บาร์ ไนต์คลับ ฯลฯ อาชีพเป็นสถานะของความรับผิดชอบ นักดนตรีเหล่านี้ต้องทำงานอย่างเต็มความสามารถ เนื่องจากอาชีพนั้นเกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของชีวิต ไม่ได้ทำงาน หมายถึงไม่ได้เงิน ไม่มีรายได้ (สุกรี เจริญสุข, 2549) อาชีพดนตรีอาจถูกมองว่าเป็นอาชีพ "เดินกินรำกิน" จากคนในยุคก่อน ด้วยเหตุผลหลายประการ แต่ประเด็นที่สำคัญอาจเป็นเพราะความคิดที่ว่าอาชีพดนตรีเป็นอาชีพที่ไม่มี ความมั่นคงในชีวิต

ในปัจจุบันถึงแม้ว่าอาชีพนักดนตรีที่จะสร้างรายได้อย่างรวดเร็วในอัตรา 500 -1,000 บาท ต่อชั่วโมง จนดูเหมือนว่าได้เงินมาง่าย แต่ในทางกลับกันก็ไม่มีระบบประกันสุขภาพหรือกองทุน หรือมีปัจจัยภายนอกที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีความมั่นคง ทำให้เมื่อประสบปัญหา เช่น น้ำท่วม เศรษฐกิจซบเซา ทำให้ร้านอาหารต่างปิดตัว ส่งผลกระทบต่อวงดนตรีและนักดนตรี นอกจากนี้รูปแบบการจ้างงานที่ไม่มีสัญญาตายตัวทำให้ถูกยกเลิกสัญญาได้ หากไม่มีความเป็นมืออาชีพหรือร้านประสบปัญหา

(เฉลิมพล แป้นจันทร์, 2559) แม้ว่าแหล่งประกอบอาชีพดนตรีในปัจจุบันจะมีมากขึ้น แต่อัตราการเพิ่มของจำนวนนักดนตรีนั้นสูงกว่า การแข่งขันในอาชีพจึงมีมาก นักดนตรีรุ่นเก๋ามักจะได้รับการว่าจ้างให้เล่นทุกวันและรับค่าจ้างเป็นรายเดือน โอกาสในการเปลี่ยนงานไม่บ่อยครั้ง ส่วนนักดนตรีรุ่นใหม่มักจะได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน โดยทำงานวันละ 1 ชั่วโมง การเปลี่ยนงานหรือถูกเลิกจ้างเกิดขึ้นได้เสมอ อาชีพนักดนตรีเป็นอาชีพที่รายได้ดี แต่ขาดความมั่นคงและก้าวหน้า ไม่มีเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานรายได้ที่เป็นธรรมแก่นักดนตรี (ราเชนทร์ เหมือนชอบ, 2550)

นักดนตรีจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและลูกค้า ความประพฤตินักดนตรีทั้งในและนอกเวลา การแสดงดนตรีมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพนี้ นักดนตรีต้องพูดจาไพเราะ สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน หลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาต่าง ๆ กับลูกค้า นักดนตรียังต้องพัฒนาตนให้ทันกับยุคสมัยและกระแสนิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง (ทวิช กุลวงษ์, 2556) ถึงแม้จะมีการปรับตัวเพียงใด แต่ในเรื่องของอายุนั้น ก็ยังเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพดนตรีอยู่

การดำเนินชีวิตของนักดนตรีจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในตอนกลางคืนมากกว่า ตอนกลางวัน จึงไม่ค่อยชีวิตครอบครัว ปัญหาที่เกิดในครอบครัวส่วนใหญ่เกิดจากรื่องชู้สาวและความหึงหวง การใช้กิจกรรมในยามว่างนักดนตรีส่วนใหญ่จะนอนพักผ่อน การใช้จ่ายส่วนใหญ่จะหมดไปกับการซื้ออุปกรณ์ดนตรี มีพฤติกรรมบริโภคนิยม ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ชอบความสะดวกสบาย ในส่วนของอบายมุข นักดนตรีมีโอกาสดิตสิ่งเสพติดสูง รวมถึงเรื่องของการพนันและเรื่องชู้สาว การวางแผนอนาคตและการใช้ชีวิตบั้นปลายของนักดนตรี คือเป็นครูสอนดนตรี เป็นเจ้าของโรงเรียนสอนดนตรี ทำห้องเช่าซ่อมดนตรี ลงทุนทำธุรกิจขนาดเล็ก ทำงานในภาคธุรกิจดนตรี และเป็นเจ้าของค่ายเพลง แต่สิ่งสำคัญของอาชีพนักดนตรีคือ หลังจากเลิกเล่นดนตรีแล้วจะมีทุนหรือรายได้จากที่ใดในการเลี้ยงชีพ

สรุปได้ว่า นักดนตรีอาชีพ คือบุคคลที่ได้รับค่าตอบแทนจากการใช้ความรู้ความสามารถในการแสดงออกทางดนตรี เพื่อมอบความบันเทิงแก่ผู้ชมและผู้ฟัง ปัญหาและอุปสรรคของอาชีพดนตรีอันมีเหตุจากอายุ สุขภาพ และชีวิตส่วนตัวของนักดนตรี สาเหตุจากปัจจัยภายนอก ปัญหาจากนายทุน การถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน ปัญหาด้านชู้สาว การเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในวง การแข่งขันในอาชีพ

สภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์ในบ้านเมือง ปัญหาจากนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น การไม่มีสวัสดิการเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุหรือในยามเจ็บป่วย ปัจจัยเหล่านี้ ล้วนเป็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพทั้งสิ้น

จากประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นข้อมูลในการพัฒนาเชิงนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของภาครัฐและเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลคุณภาพชีวิต ความต้องการ และข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีให้ดำรงชีวิตอย่างมั่นคง เป็นข้อมูลในการพัฒนาเชิงนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของภาครัฐและเอกชนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

มุ่งเน้นศึกษาคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพที่ทำงานในสถานประกอบการบันเทิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการเซ็นสัญญาในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักดนตรีอาชีพที่ประกอบอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง 256 คน (มีการลงนามสัญญาการทำงานในสถานประกอบการ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในระยะแรก ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลในภาคอีสานไปหนึ่งรอบ แต่ด้วยสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลเป็นทางออนไลน์ โดยการทำแบบสอบถามลงในกูเกิลฟอร์ม และติดต่อดนตรีทางโซเชียลเน็ตเวิร์ค ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นก่อนส่งลิงค์ให้นักดนตรีได้กรอกแบบสอบถาม

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 3 ความต้องการของนักดนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอในรูปแบบของจำนวนและร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	171	66.8
หญิง	85	33.2
รวม	256	100.0

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 171 คน คิดเป็นร้อยละ 66.8 และเป็นเพศหญิง 85 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	12	4.7
20 - 30 ปี	136	53.1
31 - 40 ปี	74	28.9
41 ปีขึ้นไป	34	13.3
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีมากที่สุด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1 รองลงมาอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	63	24.6
ปริญญาตรี	178	69.5
ปริญญาโท	15	5.9
รวม	256	100.0

พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีมากที่สุด 178 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี 63 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ประกอบอาชีพนักดนตรี

ประสบการณ์ประกอบอาชีพนักดนตรี	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	6	2.3
1 - 5 ปี	125	48.8
5 - 10 ปี	78	30.5
มากกว่า 10 ปี	47	18.4
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์อาชีพดนตรี ระหว่าง 1-5 ปี มีมากที่สุด 125 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมามีประสบการณ์การอาชีพดนตรี 5-10 ปี 78 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5

ตารางที่ 5 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	87	34.0
สมรส	133	51.9
หย่าร้าง	36	14.1
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรสมากที่สุด 133 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมา มีสถานภาพโสด 87 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0

ตารางที่ 6 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีบุตร	165	64.5
มีบุตร	91	35.5
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีบุตร 165 คน คิดเป็นร้อยละ 64.5 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีบุตร จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5

ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	36	14.1
10,000-15,000 บาท	102	39.8
15,001-20,000 บาท	42	16.4
20,001-25,000 บาท	41	16.0
25,001-30,000 บาท	22	8.6
มากกว่า 30,000 บาท	13	5.1
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท 102 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการประกอบอาชีพหลัก

การประกอบอาชีพหลัก	จำนวน	ร้อยละ
เล่นดนตรีอย่างเดียว	165	64.5
ประกอบอาชีพอื่นด้วย	91	35.5
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประกอบอาชีพหลักเล่นดนตรีอย่างเดียว 165 คน คิดเป็นร้อยละ 64.5 ประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกจากดนตรี 91 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 นอกจากเล่นดนตรีแล้วยังประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย ร้านเสริมสวย ขายอาหาร สอนพิเศษดนตรี ทำเพลง และขายหอย

ตารางที่ 9 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการประกอบอาชีพเสริม

การประกอบอาชีพเสริม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	207	80.9
มี	49	19.1
รวม	256	100.0

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพเสริม 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ได้แก่ ส่งอาหาร และรับจ้าง

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสุขภาพของผู้แบบสอบถาม

สภาพ	จำนวน	ร้อยละ
สุขภาพดี	159	62.1
ดีมีสุขภาพดี	174	68.0
ออกกำลังกายเป็นประจำ	59	23.0
ออกกำลังกายบ้าง	64	25.0
พักผ่อนเพียงพอ	74	28.9
พักผ่อนไม่เพียงพอ	176	68.7
มีโรคประจำตัว	39	15.2

พบว่า นักดนตรีส่วนใหญ่สุขภาพดี มีสุขภาพดี ไม่ออกกำลังกาย และพักผ่อนไม่เพียงพอ มีเพียงส่วนน้อยที่ออกกำลังกายบ้างและพักผ่อนได้เพียงพอ ทั้งนี้มีส่วนน้อยที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคหอบ โรคหัวใจ โรคไต และโรคเบาหวาน

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมของด้านจิตวิทยาและด้านจิตวิทยา

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านจิตวิทยา	3.53	.790	มาก
ด้านจิตวิทยา	3.42	.765	ปานกลาง
รวม	3.47	.778	ปานกลาง

พบว่า ภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านจิตวิทยามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.53 ในระดับมาก และด้านจิตวิทยามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านจิตวิญญาณ

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ค่าตอบแทนเหมาะสมกับการทำงาน	3.29	.751	ปานกลาง
ความมั่นคงในการประกอบอาชีพดนตรี	3.53	.798	มาก
พัฒนาความสามารถตนเองในวิชาชีพดนตรี	4.12	.836	มาก
มีการวางแผนในการดำรงชีวิตที่ชัดเจน	4.04	.802	มาก
มีเงินออมและการวางแผนใช้เงินที่เหมาะสม	3.11	.742	ปานกลาง
รายได้เพียงพอกับรายจ่าย	3.24	.754	ปานกลาง
ภาระหนี้สินที่ต้องชำระ	3.69	.766	มาก
รายได้ที่ได้รับมีเหลือพอที่จะเก็บออม	3.41	.841	ปานกลาง
สวัสดิการที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ	3.39	.872	ปานกลาง
ความพร้อมของสภาพร่างกายในการทำงาน	3.91	.804	มาก
ความเหมาะสมกับการใช้ชีวิตส่วนตัว	3.42	.723	ปานกลาง
ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในงาน	3.20	.791	ปานกลาง
รวม	3.53	.790	มาก

พบว่า ด้านจิตวิญญาณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 อยู่ในระดับมาก พัฒนาความสามารถในวิชาชีพดนตรีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านจิตวิญญาณ

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพ	3.59	.879	มาก
ความสุขในการดำรงชีวิตเห็นคุณค่าในตนเอง	3.74	.854	มาก
ปัญหาเรื่องคู่สาว	3.04	.794	ปานกลาง
การประสบปัญหาที่เกิดจากผู้จ้างงาน	3.32	.814	ปานกลาง
การประสบปัญหาที่เกิดจากเพื่อนร่วมงาน	3.03	.767	ปานกลาง

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านจิตวิสัย (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การยับยั้งชั่งใจจากอบายมุข	3.58	.878	มาก
การใช้อารมณ์ความรุนแรง	2.97	.699	ปานกลาง
ความเข้าใจและวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหา	3.48	.781	ปานกลาง
ความเข้าใจคนเพื่อนร่วมงาน	3.65	.892	มาก
ความวิตกกังวลในการทำงาน	3.31	.815	ปานกลาง
สมาธิในการทำงาน	3.54	.882	มาก
ความเครียดจากการทำงาน	3.47	.874	ปานกลาง
การเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ	3.78	.915	มาก
รวม	3.42	.834	ปานกลาง

พบว่า ด้านจิตวิสัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับมาก โดยมีการเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยสูงอายุ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ความต้องการของนักดนตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านอื่น ๆ

ความต้องการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	4.16	.763	มาก
ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	4.37	.846	มาก
อื่น ๆ	4.29	.810	มาก
รวม	4.27	.806	มาก

พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมาก มีความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน

ความต้องการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
เป็นที่ยอมรับของทุกคน	4.28	.744	มาก
สนับสนุนให้เสนอผลงานเพื่อความก้าวหน้า	4.41	.758	มาก
โอกาสก้าวหน้ามีเงินเดือนอย่างเหมาะสม	4.15	.812	มาก
มั่นใจระบบการประเมินผลเพื่อต่อสัญญาจ้าง	3.52	.772	มาก
การจ่ายเงินทดแทนเมื่อเลิกจ้างเหมาะสมตามกฎหมายกำหนด	4.42	.731	มาก
รวม	4.16	.763	มาก

พบว่า ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก โดยมีการจ่ายเงินทดแทนเมื่อเลิกจ้างเหมาะสมตามกฎหมายกำหนดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว

ความต้องการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้	4.29	.814	มาก
ไม่ต้องทำงานนอกเวลา	4.36	.833	มาก
งานที่รับผิดชอบไม่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายและจิตใจ	4.21	.912	มาก
เข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ขององค์กรได้เสมอ	4.18	.981	มาก
มีเวลาว่างให้กับตนเองและครอบครัว	4.64	.693	มากที่สุด
ได้สิทธิ์การลาหยุดงาน ได้รับเงินเดือน	4.55	.854	มากที่สุด
รวม	4.37	.846	มาก

พบว่า ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมาก โดยมีเวลาว่างให้กับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีความสุข มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านอื่น ๆ

ความต้องการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รายได้เสริม	4.39	.915	มาก
การส่งเสริมให้ฝึกอาชีพเสริม	4.17	.849	มาก
หาอาชีพหลักใหม่ให้ดนตรีเป็นอาชีพรอง	3.92	.812	มาก
นโยบายสนับสนุนจากภาครัฐ	4.20	.894	มาก
ค่าตอบแทนที่มีมาตรฐานมีความชัดเจน	4.43	.694	มาก
การจัดตั้งกองทุนหรือสหกรณ์อย่างมีรูปธรรม	4.70	.686	มากที่สุด
ความต้องการประกอบอาชีพในต่างประเทศ	4.26	.818	มาก
รวม	4.29	.810	มาก

พบว่า ด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 อยู่ในระดับมาก การจัดตั้งกองทุนอย่างมีรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ประเด็นอื่น ๆ

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงดี เวลาเล่นดนตรีมีเหนื่อยบ้าง บางคนมีโรคประจำตัว มีบางส่วนที่ออกกำลังกายบ้าง และนักดนตรีส่วนใหญ่พักผ่อนไม่เพียงพอ
2. ด้านจิตใจมีบางท่านที่ถูกกดดันหรือมีคำพูดบั่นทอนจิตใจจากนายจ้าง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วมุ่งสมาธิไปที่การทำงาน
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีการเอื้อเฟื้อจากนายจ้างและเพื่อนร่วมงาน
4. ด้านสิ่งแวดล้อมหลายที่ค่อนข้างดี แต่มีบางที่ที่คว้นบุหรี่ปุ้งกระจายทำให้เกิดกลิ่นและมีผลต่อสุขภาพ และทุกที่มีมาตรการป้องกันโรคระบาด

สรุปผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุวิสัยและด้านจิตวิสัย พบว่า ด้านวัตถุวิสัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.53$, S.D.=.79) และด้านจิตวิสัย ($\bar{X} = 3.42$, S.D.=.76) ความต้องการของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยรวมของด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน, ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านอื่น ๆ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=.79) โดยมีความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=.85) รองลงมาคือด้านอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=.81) และความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=.76)

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้จะนำไปสู่ข้อเท็จจริงในคุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพ ทำให้เกิดความตระหนักและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักดนตรีต่อไป

จากการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของนักดนตรีอาชีพในภาคอีสาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) ทั้งในด้านวัตถุวิสัยและในด้านจิตวิสัย ตามเกณฑ์ของ องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1980) ได้ให้เกณฑ์การประเมินคุณภาพไว้ 2 ด้าน คือ 1) ด้านวัตถุวิสัย เป็นการวัดโดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่มองเห็นได้ชัดได้ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น 2) ด้านจิตวิสัย เป็นการประเมินข้อมูลด้านจิตวิทยา ซึ่งอาจทำได้โดยการสอบถามความรู้สึก และเจตคติต่อประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับชีวิต การรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่การดำรงชีพ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความพึงพอใจในชีวิต ความต้องการของนักดนตรีอาชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D.=.79) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=.76), ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=.85) และด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=.81) สอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์ ไชยแสง (2553) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์บุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.55$) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลวิจัยเป็นข้อมูลคุณภาพชีวิตและความต้องการของนักดนตรีอาชีพในภาคอีสาน ใช้ข้อมูลเป็นเบื้องต้นในการวิจัย และนำเสนอเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาคุณภาพชีวิตนักดนตรีหลังจากผ่านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 และควรศึกษาคุณภาพชีวิตนักดนตรีในพื้นที่อื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ปี 2564 และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้วิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บรรณานุกรม

- เฉลิมพล แป้นจันทร์ . (2559). ภาษา-ครู-ยาเสพติด-โอกาส-วัฒนธรรมอุปสรรคบนเส้นทางการศึกษาของนักเรียน 3 จังหวัดชายแดนใต้.[ออนไลน์]. ได้จาก : <http://news.thaipbs.or.th>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2563].
- ทวิช กุลวงษ์. (2556). เส้นทางการสู่งการเป็นนักดนตรีมืออาชีพในฝัน. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราเชนทร์ เหมือนชอบ. (2550). นักดนตรี : ชีวิตบนวิถีการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เศรษฐศาสตร์ ไชยแสง. (2553). คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สุกรี เจริญสุข. (2549). บริหารจินตนาการ : กรณีศึกษาวิทยาลัยดุริยางคศิลป์. มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- UNESCO. (1980). Evaluation the Quality of life in Belgium. *Social Indicators Research*. 8(3), 311-326.